

Varnost in družbena samozaščita

Kdo natolcuje?

Iz ust redkih in samoupravnih skupnosti ne preveč naklonjenih posameznikov je kdaj pa kdaj slišati »zaupne« ugotovitve o naši družbi, ki se »utaplja u tokove policijske države«. Pobožniki takih mnenj in pomislekov — vse prej kot znanstveno in dobronamerno — razpredajo jalove teorije o tako imenovanem »gledanju v sosedovo dvorišče ali lonec« in sprašujejo čemu množična zaščita, ko je znano, »da je varnost zadeva in skrb le določenih specialistov!«

Očitno je, da gre predvsem za neko čudno in dokaj nerazumljivo »pametovanje«, ki izhaja iz totalne varnostne nepismenosti. Pomisleki o varnosti in družbeni samozaščiti so torej odsev neke globoko zasidrane in okamenele zavesti. Svoje korenine vlečejo iz časov, ko so vprašanja in problemi naše varnosti manj ali več bili le skrb države, njenih organov in posebnih institucij. Vse to je davna preteklost, zato danes lahko govorimo o novih oblikah in podružbljanju varnosti in samozaščite, kar je pač imperativ časa v katerem živimo.

Drugače povedano, delovne razmere, sredstva in rezultati dela niso in ne morejo biti brez vsakdanjega vpliva delovnega človeka ali občana. Razvejanost samoupravnih, družbeno-ekonomskih in političnih odnosov koraka naprej, da tako rečemo, v spremstvu določenih samozaščitnih in varnostnih ukrepov. Varovanje pravic in svobode delovnega človeka postaja torej neločljiva sestavina boja za nadaljnjo uresničevanje in krepitev naših samoupravnih odnosov. To pomeni odločilni boj proti vsem oblikam in poskusom odtujevanja odločanja in delovnih rezultatov. Mar tudi o tem ni bilo govora na nedavnem VIII. kongresu Zveze komunistov Slovenije?

Z vsakdanjo in organizirano samozaščitno dejavnostjo, ki je le politična akcija zavestnih in ljudski revoluciji predanih množic, resnično nadaljujemo, krepimo in dograjujemo izročilo našega narodnoosvobodilnega boja. Zato ne bo odveč, da se spomnimo na čase, ko je Osvobodilna fronta s Komunistično partijo na čelu mobilizirala celotno prebivalstvo za zaščito in varovanje tokov revolucije in boja delavskega razreda, kmetov in našega naroda sploh. Danes ne bi smeli pozabiti, da so naše revolucionarne vrednote, predvsem pa naš samoupravni socializem, mnogim vzgled, nekaterim pa niso všeč. Če k temu dodamo še politiko neuvrčenosti in ugled Jugoslavije, je potem na dlani, da družbeno zaščito krepimo zastran tega, da se organizirano, učinkovito in tudi pravočasno upremo vsem poskusom omalovaževanja in ogrožanja našega včeraj, danes in jutri.

In če se ob koncu povrnemo k »teoretikom«, nam ne bo težko ugotoviti, da njihova natolcevanja spominjajo le na glas vpijočega. Kajti našo varnost in družbeno samozaščito oblikujejo in tvorijo delovni ljudje in občani — posamezniki in njihove družbenopolitične organizacije, samoupravne skupnosti, državni organi ter specializirane in strokovne službe. Gre torej za ogromno množico zavestnih in zavednih, ki z vztrajnostjo in vnemo naši socialistični in samoupravni ureditvi gradijo tudi za današnje čase ustrezen sistem varnosti in družbene samozaščite. In kdo potem natolcuje?

Jaka Brankovič

OBISK NA DOMU

Jože Rus, prvi predsednik OF

„Časa mi še vedno zmanjkuje ...“

Življenjska filozofija Jožeta Rusa-Andreja so — dejstva. Zanj na primer je neizpodbitna resnica, da je človek enotno bitje, ki se mu ne da nič dodati in nič odvzeti — enovitost telesa in duha. Ocenjujemo, kaj je človek napravil za življenje, kajti po svoji smrti ne more storiti ničesar več. In še: človekova sposobnost je delo. Zamisel je začetek dejanja, posedovati se mora še moč, delo človeka uteleša. Vsaka odločitev je razumna in posledica je odgovornost. Človek se bori za samoodločbo, prav tako ljudstva.

● V junijskem Vestniku sokolske župe iz leta 1936 sem prebral Resolucijo predvojne sokolske organizacije. Vse se nekako ujema z zgornjimi izjavami. Resolucija je bila naperjena proti katoliški »Akciji«, ki si je hotela duhovno podrediti Sokole:

● »Glejte, takrat je bilo pet slovenskih žup z 280 društvami in 40.000 člani. S takimi načeli organizacije smo se seveda morali kmalu srečati s komunisti. Nekaj jih je v naših vrstah že bilo. 13. januarja 1941 so na sestanku sodelovali Bebler, Dermastija in Ravnihar. Kasneje je bil stik prenešen na Borisa Kidriča vse do ustanovitve Osvobodilne fronte. Kot je znano, je bila OF skupna zadeva vseh naprednih organizacij za oborožen odpor, za osvoboditev vseh Slovencev, za usodno povezanost v Jugoslaviji in naslonitev na Sovjetsko zvezo. Skoraj si upam dati roko v ogenj za vsakega izmed 40.000 Sokolov ...«

● Jože Rus-Andrej ima nekoliko podolgovat obraz. Mehak, a z močno oglato brado. Skozi temno uokvirjena očala pobilisne živahen in nekoliko nagajiv pogled. Krepak nos sili prek snežno belih na konceh rahlo osmojenih malih brčic. Beli, redki

lasje so s prečo pedantno razdeljeni. Nekako mirni in polizani se zde, pravo nasprotje sršečih obrvi. Rad govori z rokami, s palcem in kazalcem skoraj stalno nakazuje pravšnjo mero. Tak je zdaj prvi predsednik Osvobodilne fronte slovenskega naroda:

● »27. aprila 1941 smo se v Vidmarjevi hiši zbrali trije komunisti, krščanski socialist, dva zastopnika kulture, predsednik društva prijateljev s SZ in jaz. Maja 1941 se je konstituiral izvršni odbor Osvobodilne fronte, ki je štel štiri člane. Na tem sestanku je bilo predsedništvo zaupano meni, tovariš Kidrič pa je postal sekretar organizacije. Po 15. januarju 1943 pa je bil predsednik OF Vidmar. Do 1941 je bila partija v globoki ilegali. Danes, ko so nam stvari znane, je lažje ocenjevati pretekle dogodke, takrat pa o delu partije nisem vedel mnogo. Kakšne funkcije so v vrstah partije imeli tovariši Kidrič, Tomšič, Bebler, Marinko, Leskošek in drugi, takrat seveda nisem niti slutil ...«

● Tovariš Rus je še danes družbenopolitično aktiven. V SZDLS, ki je naravni naslednik OF, je v republiškem odboru predsednik nadzorne komisije ... Je tudi živa priča najodločilnejših dogodkov naše zgodovine. V Jajcu na II. zasedanju AVNOJ je spoznal tovariša Tita:

● »Kakšen vtis je napravil name? Zelo razumnega, prijetnega in zaupanja vrednega človeka, ki je že do tedaj potrdil in dokazal svoje uspešno vodstvo. Ta vtis je ostal v meni, kajti svojo osebnost je tako tudi obdržal ... Kakšno je bilo vzdušje na zasedanju? Ni mogoče na kratko povedati! Že ko smo se na poti združili s hrvatsko delegacijo, smo čutili neverjetno soglasnost. Na samem zasedanju se je po pričakovanju tako enkratno enotno vzdušje tudi izkazalo. To je bilo delovno telo, kjer smo vedeli kaj hočemo in se nismo izgubljali v nepotrebnem.«

● Še sva se pogovarjala. Zatrdil je, da je še premalo osvetljena vloga I. svetovne vojne. Že takrat se je začelo podirati staro in se še kar naprej v nedogled podira. Priponil je, da Slovenci še nimamo sociološke raziskave o vplivu cerkve. Današnji čas pri nas ceni zaradi vsebinske demokracije. Poudaril je uveljavitev odgovornosti in pomena telesne kulture. Spomnil se je knjig Jože Vidica in menil, kako prav je, da se omenjajo in osvetljujejo manj znani dogodki medvojne časa. Tudi to je mozaik iz tisoč in tisoč delčkov prispevka malih ljudi, da je nastalo to, kar danes imamo.

● Jože Rus-Andrej je doma z Bleda. Oče je bil kovač, deloma kmet. Prvih idej se je »nalezel« tam. Izredno je spoštoval očeta. Po poklicu je tovariš Rus pravnik in sodnik. Vendar ga je življenje tako »metalo«, da svojega poklica ni niti mnogo opravljal. Še dandanes je na tesnem s časom. Rojen je bil 16. marca 1893 — 85 let se je nateklo ...

Bogomir Šefić